

Utbildningsinspektion i Lundbyskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden

2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lundbyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	136
Förskoleklass	45
Grundskola	249

Lundbyskolan ligger i ett bostadsområde nordväst om Örebro centrum med närhet till grönområden. Bostadsbebyggelsen består av bostadsrätter och villor. Eleverna har gångavstånd till skolan.

Skolområdet består av två byggnader som ligger i nära anslutning till varandra i ett trafikseparerat område. Skolan är byggd 1973. Den ena byggnaden används till de yngre barnens verksamhet; förskoleklass, årskurs 1 och skolbarnsomsorg, här ligger också matsal, idrottshall och musiksal. Den andra byggnaden används av årskurserna 2 t.o.m. 6, slöjd, skolledning, skolassistent, skolhälsovård samt skolbarnsomsorg för de äldre barnen. Sammanfattningsvis utgörs skolan av två fritidshem, två förskoleklasser och tolv åldershomogena grundskoleklasser.

Förskoleklassen och årskurs 1 har en nära samverkan. Skolans övriga personal samverkar i arbetslag som är nya efter omorganisation läsåret 2004/05. Slutligen finns ett arbetslag för elevhälsan som består av skolsköterska och specialpedagog.

Genomförandet av inspektionen i Lundbyskolan

Skolverket sände den 28 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Lundbyskolan har bestått av undervisningsrådet Inger Nyberg-Gummesson och experten Håkan Wetell. Besök i Lundbyskolan påbörjades den 1 september och avslutades den 2 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lundbyskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Lundbyskolan genomfördes formella intervjuer med elever i årskurserna 2 och 6 samt personal i samma årskurser. Intervjuer genomfördes även med elevhälsogruppen och rektor. Lektioner i årskurserna 2 och 6 besöktes. Under besöket

fördes också samtal med några fritidspedagoger. Samtalet var av mer informell karaktär.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Lundbyskolan har en skriftligt formulerad värdegrund dokumenterad i sex områden; självförtroende, ansvar, samarbetsförmåga, trygghet, respekt och nyfikenhet/kreativitet.

En indikator på att arbetet med normer och värden delvis har givit resultat är att båda elevgrupperna som intervjuades uttryckte att alla får delta i lekar och spel på rasten. De yngre eleverna ger exempel på hur de hjälper kamrater som inte vågar vara med i leken, vilket är ett exempel på att eleverna tar ansvar för varandra. Någon av de yngre eleverna uppfattar att något av de äldre barnen ”ropar dumma saker” men i övrigt beskrivs inget bråk. Eleverna har gemensamma trivselregler och de äldre intervjuade eleverna uppger att de har deltagit i utformandet av reglerna, vilket skulle kunna vara en faktor för att eleverna respekterar varandra.

De yngre eleverna som intervjuades verkar trygga i vetskapen om att de alltid har någon att vända sig till om det skulle hända dem något. De anger att de vänder sig till kamrater, personal, rektor samt skolsköterska. Däremot upplever de äldre eleverna att de saknar vuxna ute på rasterna.

Eleverna i Lundbyskolan deltar varje termin i en enkätundersökning avseende trivsel och välbefinnande. Den enkät som används kommer från Arbetslivsinstitutet och handlar om elevers arbetsmiljö. Enkäten bygger på sex områden. Varje område kan generera högst 3,0 i medelvärde och lägst 1,0. Lundbyskolan fick följande resultat på enkäten; 2,7 för området hälsa 2,7 för arbetssätt 2,7 för organisation 2,6 för arbetsglädje 2,65 för samarbete och 2,4 för miljön.

Ytterligare en indikator på att skolan har ett gott resultat avseende normer och värden är att omklädnings- och duschningen i idrotten fungerar bra för de yngre eleverna. De äldre eleverna uppger att det kan vara lite högljutt inne i omklädningsrummet, men ingen uppger att de känner rädsla.

Även de intervjuade föräldrarna uppger att det är en lugn och bra skola. Någon förälder anser att skolan borde arbeta mer aktivt med hur olika kulturer kan tänka och fungera eftersom var femte person i området har annan kulturell

bakgrund. På kulturområdet finns det behov av att utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde.

Utifrån föräldraperspektivet är resultatet av normer och värden högt utifrån att barnen trivs och gärna går till skolan. Däremot anser föräldrarna att skolan måste arbeta för att barnen skall få större lust att lära. Föräldrars och lärares uppfattning skiljer sig åt genom att lärarna uppfattar att de flesta elever känner lust att lära. Efter observationer och utsagor vill även inspektörerna påpeka vikten av att eleverna får tillräckligt tidsutrymme för att öva sig i att uttrycka sin egen uppfattning och för att ges möjlighet att ta ansvar för sin utbildning.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektörerna att resultatet av normer och värden är av god kvalitet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Lundbyskolan arbetar lärarna i årskurs 2 med matematikdiagnoser och med läsutvecklingsschema (LUS) i ämnet svenska för att följa elevernas kunskapsutveckling. I årskurs 6 arbetar lärarna med diagnoser i engelska och matematik samt prov och läxförhör för att följa upp resultaten. I dokumentationen som inspektörerna studerat framgår inte vilka resultaten är av dessa uppföljningar.

Inspektörerna saknar resultat från andra redovisningsformer än ovanstående och kan konstatera att det saknas gemensamma idéer om hur resultat skall sammanställas och redovisas. Exempel på andra redovisningsformer som kan visa elevernas kunskaper är hur eleven arbetar självständigt respektive samarbetar i ett temaarbete eller i ett rollspel.

I intervjun med lärargruppen framgår att de i sin bedömning av de nationella proven för årskurs 5 även vägt in övrigt arbete som eleverna gjort i skolan för att uppnå målen i årskurs 5. Elevarbetet som vägts in i bedömningen ingår inte i de nationella provens uppgifter, vilket leder till en felaktig bild av resultatet av de nationella proven, när de används i jämförande syfte. Andra resultat skall naturligtvis redovisas, men inte som resultatet av nationella prov.

I ämnet svenska redovisas följande resultat på de nationella proven; av trettio elever har tjugosju elever klarat provet. Sju elever har inte uppnått målen, fem elever har med tvekan uppnått målen. Resultatet i ämnet engelska visar att tjugotvå elever har klarat provet. En elev har inte gjort provet, tolv har inte uppnått målen, fyra har med tvekan uppnått målen. Slutligen har trettio elever klarat provet i ämnet matematik. Tre elever inte klarat provet, fem elever har uppnått målen med tvekan.

Resultat avseende simundervisningen finns från höstterminen 2003. Resultaten avser årskurs 4 t.o.m. 6 och visar på följande; simkunniga 87 elever, delvis simkunniga 29 och ej simkunniga 14 elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att kunskapsresultaten är godtagbara. Redovisningen av de nationella provens resultat bör förbättras för att enbart omfatta uppgifterna i proven. Skolan bör särskilja de nationella provens resultat från andra resultat och övrigt arbete mot målen i årskurs 5. Skolan bör även i övrigt förbättra arbetet med resultatsammanställningar av kunskapsresultat på skolnivå. Detta i syfte att få en helhetsbild av resultaten och för att kunna vidta adekvata åtgärder.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Lundbyskolan arbetar eleverna med normer och värden genom rollspel, värderingsövningar och samtal. Innehållet i aktiviteterna är kopplade till elevernas förståelse för alla människors lika värde. Personalen i skolans trygghetsteam besöker alla elevgrupper och berättar vad mobbning är. Årskurs 6 elever har en klar uppfattning om innebörden av begreppet, vilket de tydligt kan beskriva i intervjun.

Eleverna har varit med i utformandet av skolans gemensamma trivselregler. Vissa arbetslag har förutom de gemensamma reglerna speciella regler som gäller för eleverna inom ett särskilt arbetslag. Dokumentet för de gemensamma reglerna anger att reglerna gäller för både elever och personal.

Skolan arbetar med skolvärdssystem. Elever i årskurs 3 t.o.m. 6, två från varje klass fungerar som skolvärdar på rasterna. Deras uppgift är att se efter om någon är ensam och/eller utsatt på rasterna. De skall också arbeta för ett bra arbetsklimat bland eleverna. De skall omedelbart informera någon vuxen vid misstanke om att någon far illa. Det tydliggörs i dokument att eleverna inte skall agera utan endast se och informera. De vuxna tar över ansvaret när någon elev sett något och informerat om detta. Skolvärdarna träffar två vuxna från trygghetsteamet för samtal varannan vecka. För att få vara skolvärd måste både elev och förälder skriva under ett formulär, föräldrarna godkänner att barnet fungerar som skolvärd under ett år. Skolvärdarna är inte till hjälp enligt eleverna.

Skolan har en handlingsplan mot mobbning som innehåller en definition av fenomenet mobbning. Den beskriver det förebyggande arbete som bedrivs på skolan och att misstanke om mobbning skall rapporteras till trygghetsteamet. Kränkande behandling saknas som begrepp och fenomen i planen, däremot an-

vänds begreppet ”trobbling”, som enligt den s.k. Farstamodellen inte är fullt utvecklad mobbning.

Samtalen med de inblandade görs enligt den s.k. Farstamodellen. ”Föräldrarna informeras om mobbningen när teamet anser det lämpligt” enligt handlingsplanen, vilket är en otydlig skrivning utifrån både elev och föräldraperspektiv. Informationen till föräldrarna finns som sista punkt i dokumentet. Inspektörerna vill uppmärksamma på att en förälder som inte får information om sitt barn inte heller ges möjlighet att stödja sitt barn i en svår situation. Hur skolan skall hantera ärenden om kränkande behandling sker mellan personal och elev framgår inte av handlingsplanen.

I Lundbyskolan finns formella råd såsom klassråd, elevråd, matråd och skolråd. De äldre eleverna är inte säkra på om de har klassråd en gång i veckan eller en gång i månaden. Eleverna uppger att klassråden ibland endast varar i tio minuter. De anser att klassråden är pratiga. Föräldrarna uppger att klassråden endast förekommer i vissa klasser. Skolsköterskan deltar i matrådet och framhåller att det är viktigt att eleverna känner att de kan påverka. Intentionen med beslutet är att de skall ske snabbt för att eleverna skall få uppleva resultatet av beslutet. Skolsköterskan uppfattar att eleverna förstår vad som är möjligt att påverka. De äldre eleverna känner osäkerhet om elever deltar i skolans skolråd eller inte.

Varken de äldre eller de yngre eleverna uppger att de deltar i planeringen av det dagliga arbetet, vilket inte är i överensstämmelse med läroplanen (Lpo 94) där det anges att ”Läraren skall utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inlärnin och för sitt arbete i skolan.”

Samverkan med föräldrar sker genom veckobrev. Veckoplaneringen i årskurserna 4 t.o.m. 6 skickas hem med eleven för underskrift av förälder. I årskurs 4 gör läraren en veckoplanering som även anger veckans mål. Andra former av samverkan med föräldrarna är utvecklingssamtal varje termin eller oftare. Ytterligare en arena för samverkan är skolrådet som träffas en gång i månaden. Några lärare har efter önskemål bjudit in föräldrarna till öppet hus, men endast ett fåtal föräldrar infann sig. Arbetslaget ansvarar för och samarbetar med elever och föräldrar när åtgärdsprogram utarbetas, vid behov finns elevhälsan med. Skolan har även elektronisk postkontakt med föräldrar.

Skolan har ett hälsofrämjande arbete vilket grundar sig på läroplanens skrivning om att skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet. Arbetet innefattar värderingsövningar, en aktivitetsbana, idrottslig samverkan genom projekt handslaget, Lundbyolympiaden och massage. Inspektörerna bedömer att skolsköterskan gör ett mycket bra arbete genom att hon arbetar utifrån ett folkhälsoperspektiv som omfattar sju prioriterade områden. Exempel på ett sådant område är hennes arbete med att visa eleverna hur viktigt det är att äta rätt mat, men samtidigt inte överdriva för att inte skuldbelägga. Hon arbetar även med samtal i pojk- respektive flickgrupper. Grupperna samtalat bl.a. om sex och samlevnad. Skolsköterskan deltar även i skolans idrottsdagar och finns med ute på rasterna. Hon administrerar och sammanställer också Arbetslivsinstitutets enkät om elevers arbetsmiljö.

Skolhälsovården skall främst vara förebyggande men även omfatta hälsokontroller och enkla sjukvårdsinsatser vilket sker på Lundbyskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet som godtagbart. Skolans förebyggande arbete mot mobbning inklusive handlingsprogrammet bör förbättras så att det omfattar alla former av kränkande behandling samt när kränkningar sker mellan vuxen och elev. Att föräldrar inte informeras om deras barn kränks eller kränker är dock inte godtagbart.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Lundbyskolan har personalen sedan ett år tillbaka i olika omfattning arbetat med portfolio som dokumentationsmetod för den individuella elevutvecklingen. Portfolion används från de yngsta barnen som är 6 år gamla ända upp till de äldsta i årskurs 6. Inspektörerna bedömer att det är positivt att skolan har börjat dokumentera elevernas utveckling, men ser en stor variation i omfattningen av portfolioarbetet.

De äldre eleverna är medvetna om avsikten med portfolio – att se sin egen utveckling. En av eleverna uttryckte i elevintervjun att han inte har utvecklats utan "undervecklats" p.g.a. att han skriver slarvigare. Föräldrarna känner också till arbetet med portfolio.

Skolans arbetslag arbetar på olika sätt med portfolion, vilket bl.a. betyder att det finns arbetslag som kopplar ihop portfolioarbetet med utvecklingssamtal en gång varje termin. Det finns ett tiotal underlag att använda inför utvecklingssamtalen för de olika åldersgrupperna. Mångfalden av underlag gör kvalitetssäkringsarbetet mer komplicerat vid sammanställning och vid jämförelser i utvärderingsarbetet.

Skolan har arbetat med att tolka de nationella målen, men arbetet har inte utmynnat i ett faktiskt användande av dessa enligt lärarna. Att målarbetet är otydligt framgår i intervjuerna med både elever och personal. Några föräldrar uppgav i intervjun att de får veckomål fr.o.m. årskurs 4, vilket mer handlar om ett praktiskt veckobetingsarbete än bearbetningar av de nationella kursplanerna. Skolans arbete med att bearbeta de nationella målen karaktäriseras av otydlighet enligt inspektörerna

Det finns dock bearbetningar av de nationella målen för ämnena svenska och matematik för de yngre eleverna, årskurs 1 t.o.m. 3 och för svenska, matematik och engelska för de äldre eleverna årskurs 4 t.o.m. 6. För övriga ämnen finns inga uttolkningar.

Inspektörerna bedömer att skolan saknar ett synsätt på elevens lärande som omfattar alla ämnen och hela grundskolan. I en mål- och resultatstyrd grundskola är det av största vikt att lärarna känner till vad eleverna har lärt sig tidigare och vad de förväntas lära sig senare.

Fr.o.m. läsåret 2004/05 får eleverna simundervisning fr.o.m. årskurs 3 och följs sedan upp under de följande tre åren.

Skolan har tydliga rutiner för identifiering av elever i behov av särskilt stöd. Formulär finns för dokumentation av arbetet med dessa elever. Dokumentet beskriver hur skolan skall arbeta med att upptäcka och dokumentera elevernas behov samt vem som skall göra vad. Arbetet sker i tre steg. I steg ett diskuterar arbetslaget, kartlägger vilka behov barnet har samt upprättar ett åtgärdsprogram. I steg två involveras elevhälsogruppen och eventuellt fattar rektor beslut i elevvårdskonferensen. Slutligen kan ytterligare resurser tillföras i steg tre. Dokumentet tydliggör klassläraresansvaret i sina skrivningar. Enligt dokumentet skall arbetslagen utvärdera elevhälsogruppens arbete varje vår.

Utöver dokument om elever i behov av särskilt stöd finns även ett dokument som beskriver vad som är viktigt att tänka på när ett åtgärdsprogram utarbetas. Delvis lyfter dokumentet fram att problematiken kan finnas på tre olika nivåer; individ-, grupp- och/eller organisationsnivå. Observation som instrument föreslås för kartläggning av problemet. Dokumentet om åtgärdsprogram uttrycker tydligt att programmet skall utarbetas i samarbete med eleven, föräldrar samt klasslärare. Åtgärdsprogrammet skall innehålla en nulägesbeskrivning, mål, åtgärder, uppföljning och utvärdering. Ett åtgärdsprogramsformulär finns. I programmet tydliggörs inte vem som har ansvaret för åtgärden i skolan. Åtgärdsprogrammet tydliggör däremot att både eleven och föräldern har ansvar. Åtgärdsprogrammen bör enligt inspektörerna skrivas mer konkret för att vara begripliga för elev, förälder och berörd personal. Konkretionen gör också att programmet blir möjligt att utvärdera.

Elever i behov av särskilt stöd får det extra stödet i lokaler separerade från den övriga klassen. Enskilda elever går vid vissa tillfällen i veckan till speciallärares rum för att få både stöd och arbetsro.

Arbetslaget som ansvarar för årskurs 4 t.o.m. 6 har gjort en uppföljning av sitt eget arbete i förhållande till den egna arbetsplanen hösten 2003. Enligt uppföljningen har arbetslaget bl.a. bedömt att de inte längre kan arbeta med åldersblandade grupper p.g.a. minskade personella resurser. De planerar också att slå ihop de två arbetslagen för årskurs 4 t.o.m. 6, vilket är genomfört vid inspektionen. I uppföljningen uttrycker arbetslaget att de bl.a. inte är nöjda med samarbetet med elevvårdsgruppen.

Enligt uppföljningen skall både elever och föräldrar inbjudas till utvärdering av arbetsenhetens arbete. Föräldrarna har deltagit i utvärderingen, men inte eleverna. Som förbättringsområde lyfter arbetslaget fram att de måste tydliggöra mål för eleverna för att bli bättre på att utvärdera. I utvärderingen av skolans/arbetslagets förväntansdokument kan utläsas att ungefär 50 föräldrar i tre klasser har svarat. Det anges inte hur många föräldrar enkäten har skickats till. De flesta svar som redovisas (hälften av enkätsvaren) är positiva, men det finns

ett som inte tillhör den positiva kategorin av svar. Detta handlar om att skolan inte har informerat hemmet när det har hänt något i skolan.

Elevernas möjlighet att välja t.ex. arbetssätt och arbetsformer varierar på Lundbyskolan, men generellt bedömer inspektörerna att området behöver förbättras. De yngre eleverna har möjlighet att påverka i vilken ordning de skall göra de i förväg bestämda arbetsuppgifterna. De äldre eleverna har vid något tillfälle fått sitta i grupper och fundera på vilka instuderingsfrågor som behövdes när de studerade Nordamerika. De har också arbetat i grupper med Europa och i elläran. De äldre eleverna uppger att de inte deltar i planeringen av arbetet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att området pedagogisk verksamhet och undervisning är godtagbart, men bör förbättras. Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen bör förbättras så att det tydliggör skolans ansvar för arbetet. Skolan bör även förbättra elevernas möjlighet att ta ansvar och få inflytande över sitt lärande. Skolan bör även förbättra sitt arbete avseende skolans mål bl.a. för att hjälpa eleverna att förstå sitt arbete i skolan.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I Lundbyskolan är rektor känd av eleverna. Skolan har en kvalitetsredovisning som beskriver skolformen, upptagningsområdet och skolbyggnaderna samt lokalernas handikappanpassning. Därefter informerar den om skolans organisation och ansvarsfördelningen inom denna. Den anger att skolan inte har någon speciell profil, men att skolans utvecklingsområden är portfolio och hälsofrämjande arbete.

Rektor uppgav att han har en hög administrativ arbetsbelastning, vilket gör att han har svårare att göra de regelbundna besöken i verksamheten, med vilka han tidigare haft tydliga mål för verksamhets utveckling. Rektor anser att det fortfarande finns utrymme för besök vid arbetslagsträffar vars minnesanteckningar han tar del av.

Den höga arbetsbelastningen för rektor beskrivs delvis bero på den nya chefsorganisationen som är från januari 2003. För rektor saknas det struktur och policy avseende arbetsuppgifter och fördelning av dessa mellan rektor och förvaltning.

En konsekvens av otydligheten gör att rektor inte uppfattar att han har stöd av högre chefer. Vid intervjun med rektor framkom att det stöd som ges till rektorer i skolområdet är grupphandledning, men att rektor har valt bort möjligheten under innevarande läsår. Rektor har administrativt assistentstöd. Det administrativa stödet delas med rektor för förskolan som finns i samma byggnad.

Rektor innehar positionen teamledare och skall själv fungera som länk mellan verksamheten och förvaltningen. Teamet består av rektorer inom ett begränsat skolområde. Rektor uppfattar att han har stöd från kollegorna i teamet, vilket har veckovisa möten. Teamet har mandat från förvaltningen att fatta beslut.

Rektor har både stor vetskap och kunskap, en kompetens som inte tydligt influerar arbetet på skolan. Hans pedagogiska ledning riktar sig främst till enskilda personer i personalgruppen, oftast inte till kollektivet, vilket inspektörerna uppfattar som en otydlighet i den pedagogiska ledningen och i skolans förbättringsarbete. Enligt inspektörerna behöver skolans personal det pedagogiska stödet eftersom de själva upplever att de har svårt att prioritera vad de skall fokusera på, när påbuden är många från skolledningen. I ett avseende har rektor varit tydlig i frågan om skolans gemensamma pedagogiska konkreta arbete nämligen i ett beslut om att klassläraren skall föra läsutvecklingsschema (LUS) över eleverna. LUS är ett av skolans förbättringsarbeten för att kunna följa upp resultat. Andra förbättringsarbeten som finns är elevhälsoarbetet med åtgärdsprogram, om vilka rektor har en klar uppfattning om att de skall vara ett redskap för utveckling och inte något självändamål. Inspektörerna uppfattar att det finns en mycket god kompetens i elevhälsogruppen. Ännu ett förbättringsarbete är portfolion, om vilken även rektor har en klar uppfattning, att det inte handlar om en metod utan om ett helt arbetssätt.

I Lundbyskolan har personalen arbetat med portfolion under sin kompetensutvecklingstid. Avsikten med arbetet är att skapa en medverkan i målstyrningen enligt kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen har sju områden som systematiskt redovisas. De sju områdena är: delaktighet, inflytande och ansvar, lärande och bildning, dokumentation, brukarinflytande, integration och trygg miljö. Områdena redovisas systematiskt genom; direktiv, långsiktiga mål, mål, resultat, bedömning/analys och förbättringsåtgärder. Texten under de olika rubrikerna visar på en sammanblandning av vad som redovisas under respektive områdesrubriker

Det saknas ett helhetstänkande avseende kvalitetsredovisningen eftersom det görs sammanställningar av resultat och måluppfyllelse som inte utgör underlag för huvuddokumentet. Exempel på en sådan sammanställning är uppföljningar i arbetslagen av trygghetsteamets och skolvärdarnas arbete.

Lundbyskolan har en verksamhetsplan som kan jämföras med den arbetsplan som enligt författningarna skall finnas. Verksamhetsplanen har liksom kvalitetsredovisningen sju områden. Områdena i redovisningen respektive planen stämmer delvis överens, men benämns inte lika i dokumenten och står inte heller i samma ordning, varför inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet försvåras ytterligare.

Rektor deltar i elevvårdskonferensen och ansvarar för de formella beslut som tas.

Rektor bör förbättra rutinerna så att registerkontroll utförs ny personal anställs.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att området av styrning, ledning och kvalitetsarbete är godtagbart, men bör förbättras. Rektor bör agera pedagogisk ledare för alla lärare. Kvalitetsredovisningen bör förbättras så att t.ex. sam-

manställningar av resultat som finns i skolan samt måluppfyllelse används som underlag. Rutinerna för att lagen om registerkontroll följs bör förbättras.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Alla föräldrar får en informationsfolder från rektor om skolan och den integrerade skolbarnsomsorgen. Foldern innehåller ett kort brev om vad skolan speciellt kommer att arbeta med under det kommande läsåret, telefonnummer till skolans olika verksamheter, namn på personalen, skolbarnsomsorgens grupper, förläggning av läsåret och en avslutande text om att vårdnadshavare oftare begär ledighet för sina barn samt lagtexten om kortare ledighet för enskild angelägenhet.

Ett av skolans arbetslag har ett ”förväntansdokument”. Dokumentet delas ut till alla föräldrar varje läsår och innehåller förväntningar från skolan på elever och föräldrar. Dokumentet anger också vilka förväntningar föräldrar kan ha på skolan.

Skolan anordnar språkval, eleven val, skolans val samt svenska som andra språk. Språkvalet är 90 minuter varje vecka i årskurs 6. Elevens val finns i formen av fem hela dagar, vilka finns utspridda under läsåret. Elevens val erbjuds i ämnena svenska, engelska, matematik, musik, slöjd, bild och idrott. Skolans val innehåller förstärkning i musik och idrott för årskurs 1 och förstärkning i svenska. Klassläraren har ansvar för svenska som andraspråk, men lärarna uppfattar inte att eleverna som är i behov av svenska som andraspråk får detta tillgodosett. Det finns elever som inte deltar i svenska som andraspråk, men som har svenska som andraspråk i sitt språkval.

Mer än hälften av de elever som är berättigade till modersmålsundervisning deltar i detta. Modersmålsundervisningen är placerad efter den ordinarie skoltiden. Studiehandledning på modersmålet finns.

I Lundby skola får föräldrarna ofta betala för aktiviteter som anordnas på skoltid t.ex. idrottsdagar. Enligt de äldre intervjuade eleverna samlas pengar in till en klassresa.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att området tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning inte är godtagbart. Det är inte godtagbart att föräldrarna betalar in större summor för aktivitet som skolan anordnar på

skoltid. Det är inte godtagbart att elever som är berättigade till svenska som andra språk inte får detta tillgodosett. Det är inte godtagbart att elever som inte deltar i svenska som andraspråk har detta som sitt språkval.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Lundbyskolan finns lärare, förskollärare och fritidspedagoger som alla har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Rekryteringen av personal görs av rektor, vilken inte för tillfället har befogenhet att anställa p.g.a. det kärva ekonomiska läget i kommunen. I rekryteringsprocessen skriver rektor till förvaltningen och motiverar sitt behov av personal.

Eleverna har tillgång till arbetsmaterial. Både äldre och yngre elever använder datorer i skolarbetet.

I Lundbyskolan finns det brister i den fysiska miljön i huvudsak genom att det är dålig luft och varmt i lokalerna. Barnen har ofta ont i huvudet enligt föräldrarna. Skolans två byggnader är i ett plan, vilket gör att de kan anses handikappvänliga. Däremot saknar skolans huvudbyggnad handikappanpassade toaletter.

Skolmåltider erbjuds i rimlig omfattning och enligt de yngre eleverna som intervjuades äter alla maten. Föräldrarna uppger att de är nöjda med skolmåltiderna.

Sammanfattningsvis bedömer skolinspektörerna att området för resurser är godtagbart. Lundbyskolans personal har goda förutsättningar att bedriva undervisning med hänvisning att de har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. När det gäller skolans inre arbetsmiljö bör luftkvaliteten förbättras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Lundbyskolan övergripande är av godtagbar kvalitet. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- redovisningen av de nationella proven för årskurs 5,
- skolans systematiska och gemensamma arbete med de bearbetade nationella målen,
- skolans förebyggande arbete inklusive handlingsprogrammet mot kränkande behandling så att det omfattar alla former av kränkande behandling samt när kränkningar sker mellan vuxen och elev,
- elevernas möjlighet att ta ansvar och få inflytande över sitt lärande,
- tydliggöra skolans ansvar i åtgärdsprogrammen för att de inte skall ge intryck av att ansvaret ligger på hemmet,

- rutinerna för att lagen om registerkontroll följs,
- förbättra det pedagogiska ledarskapet för alla lärare samt
- kvalitetsarbetet inklusive kvalitetsredovisningen.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Möjlighet ges inte för föräldrar att få information om deras barn är involverade i kränkande behandling (läroplanen för det obligatoriska skolväsendet 2.4 och 2.8).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).
- Alla elever med behov av svenska som andraspråk får ej detta (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).
- Elever deltar i svenska som andraspråk inom språkvalet, utan att i övrigt få undervisning i ämnet (2 kap. 18 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-04-29

Linköping

Inger Nyberg-Gummesson

Håkan Wetell